

ПРОТЕСТНИ МИТИНГ ПОВОДОМ ДОГАБАЈА У ЧИЛЕУ

Поводом догађаја у Чилеу, на Правном факултету у Београду, одржан је 14. 9. 1973. године протестни митинг наставника и студената. Доносимо говор одржан на овом митингу.

Др Момчило Курдулија

Другарице и другови,

Време у којем живимо одликује се двема основним карактеристикама: борбом прогресивних снага за продор у будућност и настојањем реакционарних снага да тај ход торпедају и тако га ставе у гроб. Једно из непрегледне серије злочиначких дела које империјалистичка реакција чини јесу и мрачни догађаји у Чилеу; сведочанство које још једном трагично опомиње све људе који су окренути будућности шта им се спрема и шта их може задесити; доказ више да непријатељи хуманизма стално држе прст на обарачи и да никада не закашњавају на своју патолошку мисију, јер нема недеља од кога би тргли руке. Отуда смо се питали и питамо се: ко је следећи?

Служити миру и срећи људског рода значи од мрачњака бити осуђен на смрт. Безумље и злочини у Чилеу намењени су целом напредном човечанству и они су само један од случајева које неоколонијалисти упорно и систематски плету по целом свету; једна од драма којима многи нису избегли. Сви се налазимо у општој опасности од оних који су својим неделима одавно дали исувише доказа шта мисле о слободи и напретку људског рода, од оних који стоје иза догађаја у Чилеу и чија је злочиначка делатност органски продукт њихових империјалистичких интереса. Не може стојати уз прогрес онај чији је поглед на свет одређен идејом господства над светом. Сваки покушај остварења те идеје нужно је повлачио, повлачи и повлачиће свирепост која само ствара лелек и лешеве.

Империјалисти су увек тражили и траже унутар сваке земље оне који су спремни да чине најтежа, најнечаснија и најсрамнија дела — издају домовине. То је случај и у Чилеу где су неоколонијалисти у спреси са домаћом реакцијом нашли оне које разум није у стању да одврати од издаје и уз чији образ пристаје сваки злочин. И док је у Алжиру јачан стег мира и прогреса, стављена је у покрет разбојничка рука која

је са позорнице борбе за социјализам и демократију однела и човека који је био један од највећих неимара људске среће, човека чији је ум био далеко продро у будућност.

Данас су сви честити и прогресивни људи спојени једном јединственом мишљу: одлучно и са несмањеним жаром наставити дело покојног Аљендеа — човека који је пао у борби за срећу људског бића. Не треба сумњати да се налазе и да ће се налазити и на том великом и једино исправном путу студенти, професори и остали радни људи Правног факултета.

Нека живи чилеански народ.

Оливер Антић, студент

Добио сам ту дужност и част да изразим осећања студената Правног факултета у Београду, поводом догађаја у Чилеу, који су дубоко потресли сав мирољубиви и прогресивни свет; да искажемо колико је наше гнушање према злочиначком акту рушења уставности, законитости и демократије у мирољубивом, несврстаном аљендеовском Чилеу.

Ја нећу да говорим о сили, насиљу, неразумљу, хунти; нећу да говорим о нечему што је, у хегеловском смислу, за логос историјског развоја човечанства непостојеће због своје ирационалности; нећу да говорим о акту и актерима због којих је и формална демократија умрла од стида. Ја ћу да говорим о председнику Салвадору Аљендеу и његовом делу.

Има у његовом животу и делу хуманости, светлости, мисли и рефлексија о човеку, о свету, о раду, о дужности и о смрти, смрти која носи својом генијалном поруком непомирљивог борца за мир и напредак, кога, говорећи у сфери разума, нико не може а да не поштује, нико не може а да не воли и нико не може да прежалн.

И зато смо се скупили овде, ми правници, да одамо нашу пошту, дивљење и захвалност једном великану мира, прогреса, социјализма, чије је тело пало у првој борбеној линији, али чији се дух уздицао у историју Земље својим величанственим делом; да донесемо „пресуду“ и огласимо кривим све извршиоце, подстрекаче и помагаче за злочин уништавања напредних тековина народа Чилеа и масовна убиства и насиља над тим народом и његовим легално изабраним представницима и самим Председником.

Салвадор Аљенде је гурнут у смрт, али та смрт којом се хтео сузбити његов утицај постаје још јаче и више живот његове мирне доследности, мисаоности и етичности.

Овде важи она Сократова мисао:

„Време је судије, да ја поћем у смрт, а ви у живот, а ко од нас иде бољој судбини то нико не зна“, али Аљенде је знао и зато ће његове последње речи остати гвоздена поука онима који немају разума, а имају снагу и постати ода напредног и слободољубивог човечанства које има разум, а снагу незадрживо стиче из трену у трен.

Др Мирко Мирковић

Чиле је одскора без Савладора Аљендеа. Радничка класа, напредне снаге те земље и света изгубиле су изузетну личност. Нестао је један од врлих заступника социјализма, мисаони борац, праведни и уверени демократа, следбеник прогреса. Тај човек је знао да прочита време и да појми своје место у друштву и свету који се неумитно мења. Он је успео да разазна дијалектику савремене социјалне и политичке историје, класне односе и револуционарне промене. Неопозиво се определио за борбу против експлоатације људи и нација, а за ослобођење путем социјализма и једино могућу слободу — слободу у социјализму. Тако је постао и зато је био један од оних који не заостају. Корачао је у првом ешалону социјалистичких снага своје земље. Заједно са радним људима, Аљенде је учинио да социјализам победи и на чилеанском тлу. Социјализам се развијао на чилеански начин, и упорношћу, готово без премца, доприносио да се он успне до тачке владајућег система и легалног оруђа за ослобођење радних људи те земље. Аљенде је то постигао парламентарним путем, али мучно, мукотрпно, праћен мржњом паклене деснице. Пре три године, у ненадмашном тренутку чилеанске историје, то се показало могућим. Чиле је, упркос насиљима унутрашње реакције и прозирним манипулацијама економске и политичке природе, добио социјалистичког председника и успео да се отисне на пут слободе. Наступили су све упечатљивији подухвати. Чилеанском социјализму није било до парадних речи.

Стало му је да се без одлагања домогне услова без којих би му опстанак био немогућ. Извео је национализацију рудника и банака и спроводио аграрну реформу. Кренуо је с пламеним уверењем, ослањајући се на развијене демократске традиције сопствене земље. То је разбуктало самопоуздање радног народа Чилеа и привело га сазнању да је по први пут господар сопствене, али неоспорне вредности, да по први пут гради своју кућу по метру који му одговара. Предвођен Аљендеом тај исти народ заузео је поносно и часно место у међународној заједници. Пружио је руку борбеној Куби и нашао за потребно да се прикључи свету несврстаних. У свему томе није било колебања. Аљенде није спуштао главу пред силом, није допуштао да се крчме и растурају основне тековине, драгоцени првенци чилеанске борбе за социјализам. Баш зато, и утолико пре, закључена је подмукла завера против њега и чилеанског народа. Смртоносне пипке повезали су сви носиоци мрака и експлоатације. На том послу нашли су се: чилеанска реакција, неофашисти, десничари свих боја а уз њих, и над њима, њихове главешине: газде, империјалистички трустови и компаније, доларски диверзанти — ти давнашњи и садашњи гониоци свакога и свих који хоће да се маше ослобођења и права на слободу. То друштво рафинираних непријатеља народа, које се често позива на право и правне норме, кренуло је у напад на уставни поредак Чилеа, разнело га је, обезвредило га фашистичким методом, а Салвадору Аљендеу, том племенитом човеку, доследном борцу за право и правичу, одузело ваљан, частан живот. Сада се необуздано пуца у социјализам и демократију Чилеа. То што је Пабло Неруда — тај префињени чилеански естетa — увиђао да се Чилеом разлива „нови Вијет-

нам", претвара се у бурно обрачунавање са народом, које је истренирано на нама добро познатим полигонима и стратиштима врхова империјалистичке пирамиде. Срећом, не живимо у илузијама и нипошто не желимо да нас оне освоје. И сами имамо претешко и драгоцено искуство. Знамо да је борба империјализма против радног народа испуњена стратегијом криминалне сече и да се, према приликама, бира и повремено мења тачка главног удара. Сада је то Чиле, а сутра може бити и неко други. Ми нећемо да радни људи Чилеа крваре, ни да се после њих неко други поведе на стрелиште. У том примеру, који није први, опажамо позив на будност, на солидарност и поводом њега испољавамо осећање и уверење о недељивости борбе за мир, социјализам и демократију.

Не можемо да превидимо да је то што се збило, и што тече, огољени атак на начела и хуманитарне поретке и акције политике несврстаних. Алжирски скуп несврстаних тек се окончао а његови припадници опет опажају и осећају сву силу империјалистичког оглушавања на животна права људи и нација савременог света. Савез комуниста Југославије, као и народи и народности наше земље саопштили су шта о свему томе мисле и како се у свему томе држе. Салвадор Аљенде покушао је да заустави оне који имају силу а немају разум. И ми смо бескомпромисно на страни Аљендеове политичке и револуционарне етике. Дубоко поштујемо њену величину и знамо да аљендовски Чиле неће постати. Чилеанска војна хунта није народ, а народу који се бори заиста бране нема. То хоћемо да кажемо самима себи и свима другима у овоме часу када се каспе чилеански народ и његова тешко стечена социјалистичка демократија.

Драган Калинић

Другови,

Ово су сигурно најтежи часови за све оне који су желели социјалистички опредељен и несврстани Чиле и тешки тренуци савремене латинско-америчке историје. Читав један континент и милиони сиромашних и потлачених људи на њему судбином малог Чилеа дошли су на раскршће између поновних несрећних година јарма, империјалистичких сплетки и диктатуре, с једне стране, те социјализма, прогреса и независности на другој страни. Тако је судбина Чилеа и судбина Аљендеа постала симбол историјске одлуке али је постала и путоказ. Ови часови су одлучујући.

Ако напредне снаге у Чилеу, радници, студенти, омладина — Аљендеова војска, сада успеју, ако се одупру, ако покажу зубе војној хунти, и империјалистичкој завери, ако се не дају — судбина социјализма, мира и независности биће поново у њиховим рукама.

Зато сад, више и јаче него икад морамо их подржати, мора их подржати цели напредни свет, сваки човек у коме има трунке људскости и поштења — сви. Тиме ћемо ставити до знања империјалистима, завреницима, неофашистима, потплаћеној генералској клици, убицама, да

наша браћа у Чилеу и у Латинској Америци нису сами, да стојимо иза њих, да саучествујемо у њиховој борби и у њиховом неизмерном огорчењу.

Другови,

Чиле, слободан, демократски и несврстан мора живети јер Аљенде није умро својом вољом. Само се слободан Чиле и слободна и независна Латинска Америка могу поносити светлим ликом председника Аљендеа.

За нас, југословенску омладину, солидарност са Чилеом, са свим прогресивним снагама неразвијених и потлачених земаља, уједно је и велики испит решености нас младих Југославије да до краја, по цену највећих жртава, без страха, храбро и одлучно бранимо несврстану политику наше земље и принципе несврставања уопште. Тек сада, у овим тешким часовима светске историје, где је немогуће разлучити шта је обична људска драма а шта страдање једног читавог народа и његових најсветлијих идеала, показује се колико има оправдања, мудрости, колико је далекосежна решеност оних земаља које окупљају две трећине човечанства да буду изван свих блокова и мутних међудржавних игара, да буду несврстане, дакле слободне и независне.

Тек што је прошла недеља дана од историјске конференције у Алжиру, а већ су несврстани пред тешким испитом, испитом солидарности и спремности на конкретну акцију.

Другови,

Судбина Чилеа се тако дубоко увукла у срж, у сваки део покрета несврставања. На примеру Чилеа несврстани полажу испит конкретне акције. И ми верујемо, дубоко верујемо, да ће они своју дужност достојанствено извршити.

Зато је и велика дужност, и морална и политичка обавеза младих Југославије, радника, сељака, интелигенције, наших народа и народности да оправдамо и осветламо место које нашој Југославији у овом историјском тренутку припада.

Будимо сада још јаче и храбрије уз Чиле и све будуће Чилеа, уз Латинску Америку и све континенте где још има потлачених и гладних, будимо снажно уз слободу и праведност, уз самоуправни социјализам и несврставање, уз радничку класу и њене вође, уз независност, равноправност, мир и прогрес у свету.

Чиле мора бити слободан и демократски, социјалистички и несврстан. Он ће то бити ако не може данас, онда то поготово мора бити сутра; сви ћемо се изборити за то.

Солидарни смо да свима онима који се у овим тешким часовима боре за слободни, социјалистички и несврстани Чиле.

Нека живи братство и борбена солидарност прогресивне омладине, студената, радника и народа Чилеа и Југославије.